

Hrady, zámky a zříceniny

O Slovensku s lehkou nadsázkou platí, že kam se podíváte, tam stojí nějaký hrad či zámek. Máte pocit, že vás trochu šidíme a nabízíme vám málo míst? Kdepak, zkuste si k seznamu z téhle kapitoly připočítat ještě hrady a zámky, které jsme zařadili jinam – třeba zámek Betliar (str. 83) a hlavně jeho rozlehlý park s řadou romantických stavbiček a jezírek, národní hřebčín v zámku Topoľčianky (str. 83) anebo Muzeum loutkářských kultur a hraček na hradu Modrý Kameň (str. 68). Při putování Zádielskou tiesňavou (str. 103) vás zavedeme až k ruinám Turnianského hradu a nesmíme zapomenout ani městské hrady, třeba v Kremnici (str. 25) nebo v Banské Štiavnici (str. 30 + 39). A samozřejmě nechceme podceňovat vaše cestovatelské zkušenosti a chuť k objevování nejrůznějších zapomenutých hrádků a hradů. Pokud se budete chtít s ostatními čtenáři podělit o své zkušenosti, napište nám!

Mezinárodní festival duchů a strašidel na zámku Bojnice

Každoročně na přelomu dubna a května během dvou prodloužených víkendů se v Bojnici odehrává setkání duchů a strašidel z celého světa. Festival má pokaždé jiný příběh a tajemná atmosféra neprovází jen denní i noční prohlídky zámku, ale také další programy a atrakce. Tradičním vyvrcholením bývá průvod duchů a strašidel na historickém náměstí. Protože proslulost festivalu i návštěvnost je skutečně vysoká, možná si vyberete jiné akce, třeba Vánoce na zámku s živým betlémem, setkávání dětí s říší pohádek při Pohádkovém festivalu (dva prodloužené víkendy v druhé polovině června) anebo Rytířské dny (víkend na konci září).

▲ Před hlavním vchodem do zámku Bojnice stojí údajně přes 700 let stará lípa, pod její rozložitou korunou pořádal král Matyáš Korvín veselé hostiny. Už tehdy, tedy v druhé polovině 15. století, to byl mohutný strom. Traduje se, že ji zasadil známý Pán Váhu a Tater, **Matús Čák Trenčianský** (str. 67).

◀ Věřte nebo ne, důstojný Beckov se prý jmenuje podle šaška. Hrad údajně postavil jeho pán, polský velmož Ctibor ze Ctiboric, ale vlastní dílo se mu tak zalíbilo, že je od šaška zase koupil zpět – prý „za tolik zlata, kolik unese na zádech“. Šašek Becko měl jedinou podmínku – aby hrad navždy nesl jeho jméno.

Zámek Bojnice

Romantický zámek s arkýři, balkony, špičatými věžemi a zubatým cimbuřím, jemuž dal dnešní neogotickou podobu hrabě Jan Pálffy na přelomu 19. a 20. století přestavbou podle francouzských vzorů, nejspíš znáte z pohádky Šílené smutná princezna. Na Slovensku patří k nejnávštěvovanějším – a není divu, protože v těsné blízkosti leží i nejstarší slovenská **zoologická zahrada** (str. 77) a **termální koupaliště** (str. 95), v letních měsících můžete navštívit i **muzeum pravěku v Prepoštské jeskyni** (str. 45) a vystoupení **sokolníků** (str. 77), kdy nad vašími hlavami poletují supi, sokoli a sovy. Při prohlídce interiérů uvidíte kromě stylového historického nábytku, porcelánu, obrazů a bytových doplňků také několik opravdových unikátů, napří-

klad vzácný bojnický oltář, dílo florentského mistra Narda di Cione z druhé třetiny 14. století, anebo vyřezávaný Andělský strop v Zlatém sále, zdobený plátký lístkového zlata. Dalšími atrakcemi jsou Turecký sál, krápníková jeskyně, která se nachází 26 m pod úrovní hradního nádvoří, a konečně i hrobka se záhadným slzicím náhrobkem hraběte Pálffyho.

Chcete-li se o záhadách bojnického zámku dozvědět víc, pak si vychutnejte noční prohlídky při světle měsíce, pochodní a svíček, kdy jsou průvodkyně převlečené za princezny a na návštěvníky čekají i duchové a strašidla.

Otvírací doba: celoroční
cenová hladina: ★ ★ ★
Zámok 1, 972 01 Bojnice
tel.: +421 465 430 633,
+421 465 430 624
e-mail: email@bojnicecastle.sk
www.bojnicecastle.sk

Hrad Beckov

Někdejšího gotického strážního hradu ze 13. století, který měl chránit západní hranice Uher, si musí všimnout každý, kdo cestuje údolím Váhu. Beckov totiž stojí na 70 m vysoké vápencové skále v rovinách kousek od řeky a je vidět z obrovské dálky; nemůžete si ho splést s žádným jiným slovenským hradem. U pokladny dostanete plán hradu s vysvětlivkami a pak už můžete vyrazit na samostatnou prohlídku. Zbytky paláců, věží, kleneb a oken prozrazují, že Beckov nebyl obyčejný hrad, ale nedobytná pevnost, o kterou si kdekdo vyhlámal zuby. Hrad dokonce v roce 1599 odolal tureckému obléhání, ale nakonec jej zničila série požárů.

Otvírací doba: sezonní
cenová hladina: ★
916 38 Beckov
tel.: +421 907 053 136,
+421 904 607 284
www.obec-beckov.sk

▲ 28. květen 1811 je v dějinách Bratislavského hradu zapsán smolně černým písmem. Ať už požár způsobil neopatrný voják, služka, zatoulaná jiskra nebo kočka, která shodila svíčku ze stolu, oheň se bleskově rozšířil a letní jízdárny na další budovy. Podle dobových svědectví prý bylo požár vidět na kilometry daleko, a když hořela střecha hlavního paláce, plameny šlehalo do výšky několika desítek metrů. Veškerá snaha o zkrocení běsnícího živlu byla marná, navíc vítr roznesl žhavé uhlíky do podhradí a požár se šířil městem jako lavina. Výsledek byl katastrofální: hořelo tři dny, popelem lehlo 77 domů, pět pivovarů a radnice, z hradu zůstaly jen černé očazené zdi a oblundné ruiny strašily nad Bratislavou dalších 150 let. Opravy byly zahájeny teprve po roce 1955 a spíš než o rekonstrukci bychom měli mluvit o novostavbě. Plány z minulých adaptací se totiž nedochovaly a neexistovaly téměř žádné obrázky, které by je mohly nahradit. Hradní palác byl slavnostně otevřen v roce 1968, kdy byl na Bratislavském hradě podepsán zákon o československé federaci. Událost dodnes připomínají tři lípy, zasazené nedaleko velkomoravské baziliky v jižním rohu východní terasy.

Bratislavský hrad

Hrad se čtyřmi věžičkami, který vypadá jako převrácený stůl, je známým symbolem i dominantou Bratislavy. Díky výhodné poloze bylo návrší nad řekou osídleno již před mnoha tisíci lety, svá dobře střežená oppida a hradíště tu vybudovali Keltové i Slované. Později je vystřídal románský hrad, který v 17. století získal typickou podobu se čtyřmi věžemi. V té době byla Bratislava hlavním městem Uher – připomeňme si slavné korunovace v **dómu sv. Martina** (str. 116) – a v nejmohutnější jihozápadní věži byly uloženy korunovační klenoty. Posledním, kdo se výrazně podílel na přestavbě celého návrší, byla císařovna Marie Terezie, která strohou vojenskou pevnost přeměnila v přepychové reprezentační sídlo. Žel, v roce 1811 vypukl na hradě ničivý požár, z něhož se Bratislava vzpamatovávala více než sto padesát let. Dnes ovšem můžete vidět Hrad v celé téměř původní kráse.

Bratislavský hrad slouží reprezentačním účelům a jsou tu umístěny sbírky Historického muzea, pobočky Slovenského národního muzea. Expozice různého zaměření dokumentují historii objektu, města a celého Slovenska od středověku po současnost. Z Korunní věže se kromě toho otvírá pěkný výhled na Bratislavu a okolí.

⚠ Upozornění: Až do roku 2011 je naplánována rozsáhlá rekonstrukce hradního paláce. Výstavy se konají v prostorách pod Čestným nádvořím, v baště Luginsland a sálech na Západní terase, areál je běžně přístupný veřejnosti bez větších omezení.

✉ Otvírací doba: celoroční
cenová hladina: ★
Bratislava - Hrad, 810 06 Bratislava
tel.: +421 259 349 111
www.snm.sk
www.bratislava-hrad.sk

◀ Cesta k Bratislavskému hradu

Bzovík

Když se budete z **Vartovky** (str. 104) nad Krupinou rozhlížet po okolí, jen pár kilometrů odtud jihovýchodním směrem zahlédnete nízké špičaté věžičky. Patří málo známé, avšak velmi impozantní zřícenině hradu Bzovík. I když nejde tak docela o hrad – původně tu stával jeden z nejstarších slovenských klášterů s cenným románským kostelem a gotickým rajsčým dvorem s křížovou chodbou. V roce 1530 Bzovík přepadl Žigmund Balassa, muž proslulý svým bezohledným chováním k poddaným. Řeholníky vyhnal, poškozený kostel zbouřal a během následujících dvaceti let klášter přestavěl na protitureckou pevnost, obklopenou hradbami se čtyřmi masivními nárožními věžemi a střilnami. Ironií osudu se hrad opět na čas vrátil do rukou církve, ale ta jej roku 1908 prodala. Bzovík sloužil místním zemědělcům a pustl tak dlouho, až zkrátka zpustl.

Dnes je rozlehlý čtvercový areál volně přístupný a není nijak využíván. Pokusy o jeho záchranu zatím nikam nevedly, milovníky historie proto vyděsí betonová schodiště v baštách a další ryze moderní prvky v těsném sousedství původních renesančních portálů a kleneb. Na druhou stranu existuje pro výlety s dětmi lepší místo než starý hrad, zvolna zarůstající zelení s řadou cestiček, schodišťátek, ochozů, oken, střilen a schovek?

⚠ Upozornění: Schodiště ve věžích a ochozy nemají žádná zábradlí, zejména s malými dětmi proto musíte být stále ve střehu. Brána Bzovíku je většinou otevřená; kdyby přece jen bylo zavřeno, vyžádejte si klíče na obecním úřadě, ochotně vám je zapůjčí.

✉ Otvírací doba: volně přístupná lokalita
www.slovaktourservice.sk

Hrad Čachtice

Nebýt hraběnký Báthoryové, byl by Čachtický hrad jen jednou z mnoha slovenských zřícenin. Není ani zdaleka největší či nejkrásnější, ale krvavá pověst dělá své, a tak se k bílým ruinám s pěkným výhledem na Malé Karpaty nadšeně škrábe řada návštěvníků včetně rodin s dětmi a zkoušejí v rozvalinách vyčlenit tajuplnou atmosféru a vyluštit tajemství příběhu, který se odtud už čtyři sta let šíří do světa.

Potkáte tu kdekoho – obyčejné výletníky, lovce úžasných snímků i bandu šílenců s virgulemi a podivným přístrojem se zvonky, kteří usilovně pátrají čert vi po čem. Mimochodem, tahle tlupa děti zaujala mnohem víc než opatrně převyprávěný příběh o krvi a historických otaznících a jaly se ji nadšeně pronásledovat do všech koutů hradu.

Pro ty, kteří neznají fakta, je u brány k dispozici informační tabule, plná pikantních a značně nechutných podrobností. Dozvíte se z ní však i jednu zásadní informaci: že neznámější obyvatelka hradu, proslavená vraždami mladých děvчат, se na hradě příliš nezdržovala. S manželem Františkem Nádašdym žila v Bratislavě, Budapešti i ve Vídni, na zámcích Vranov a Čičava, v maďarském Sárváru, rakouském zámku Deutsch Kreutz a na dalších místech. Když už do Čachtic přijela, bydlela v zámku dole ve vsi (ze kterého se mimochodem nedochovalo téměř nic) a tam byla také 29. prosince 1610 zatčena. Na Čachtickém hradě pak Alžběta Báthoryová prožila poslední čtyři roky života a 21. srpna 1614 v jeho zdech zemřela. Tehdejší podobu hradu si můžete prohlédnout na modelu v **Parku miniatur Matúšova království** v nedaleké obci **Podolie** (str. 67), protože z dnešní zříceniny toho příliš mnoho nevyčtete. Roku 1708 při dobývání vojsky Františka Rákocziho hrad vyhořel, což byl začátek jeho konce.

! **Jak se tam dostanete:** Líní lovci senzačních zážitků, kteří bez auta neudělají ani krok, s oblibou využívají úzkou asfaltku, která vede z čachtické návsi až k parkovišti přímo pod hradem. Pokud chcete jít pěšky, zvolte raději pěšinu z vesnice Višňové. Její začátek je sice strmý, ale bezohlední řidiči vás z ní nebudou vytlačovat do kopřiv.

✉ Otvírací doba: volně přístupná lokalita
www.cachtice.sk

Zámek Markušovce

Elegantní zámek s upraveným parkem a letohrádkem Dardanely stojí za návštěvu, i když třeba vůbec nejste zvědaví na expozici historického nábytku v interiérech. Spišská obec na břehu Hornádu patřila šlechtické rodině Mariássyů. Původně renesanční zámek nechal Wolfgang Farkas Mariassy v druhé polovině 18. století přestavět v rokokovém slohu a dnes patří k tomu nejlepšímu, co vůbec z rokokové architektury můžete na Slovensku vidět.

Zámek obklopuje terasovitý francouzský park, jehož perlou je letohrádek Dardanely. V něm si můžete prohlédnout muzeum klávesových nástrojů, jediné svého druhu na Slovensku, v reprezentačním sále s freskovou výzdobou se konají koncerty vážné hudby.

! **Upozornění:** Vstupenka je společná pro obě expozice.

✉ Otvírací doba: celoroční
cenová hladina: ★
Michalská 59, 053 21 Markušovce
tel.: +421 534 498 421 (zámek),
+421 534 498 212 (letohrádek)
www.muzeumsписа.com

▲ Zámek v Bytči, kde začala zbojnická kariéra Juraje Jánošíka a kde se také konal soud nad hraběnkou Báthoryovou

▲ Hrad Čachtice

◀ Jen málokterý hrad či zámek dokáže opticky klamat jako ten v Markušovicích. Ačkoli vypadá jako dvouposchoďový, má jen jedno patro; okna v horním pásu jsou slepá.

▼ Letohrádek Dardanely nechal postavit Wolfgang Farkas Mariassy v poslední třetině 18. století pro velmi vzácnou návštěvu – císaře Josefa II. Jenže císař nakonec nepřijel a letohrádek zůstal nedostavěný; boční křídla vznikla až v sedmdesátých letech 20. století. Zvláštností je střecha krytá šindelem.

▲ Nádvoří hradu Červený Kameň

Otvírací doba: celoroční
cenová hladina: ★ (předhradí),
★★★ (interiéry), ★★★ (renesanční
pevnost)
tel.: +421 336 905 801
e-mail: objednavky-mck@snm.sk
www.snm.sk
www.hradcervenykamen.sk

Co ještě můžete vyzkoušet a zažít na Červeném Kameni?

- Ve stromořadí před zámeckou bránou žijí spousty **králíčků** – nejsou sice ochočení, ale lidé se příliš nebojí.
- Od poloviny března do konce října denně mimo pondělí můžete navštívit **sokolnický dvůr Astur** a pokochat se leteckou akrobacií dravých ptáků. Více informací najdete na stránkách www.astur.sro.sk.
- Oblíbenou atrakcí jsou noční prohlídky a další **akce: koncerty v rytířském sále, řemeslnické trhy, květnový festival historického šermu Červenokamenská šermovačka, srpnová Červenokamenská pouť, podzimní jízdy sv. Huberta nebo Vánoce na hradě.**
- Milovníky vína z Malých Karpat potěší hradní **vinotéka**.
- **Občerstvení** nabízí restaurace *Taverna pod baštou* u vstupu do hradního areálu anebo během hlavní sezony kávarna na nádvoří.

Hrad Červený Kameň

V Malých Karpatech kdysi stával středověký strážní hrad, který společně s panstvem koupila roku 1535 rodina Fuggerových z německého Augsburgu. Prosluli finančníci a obchodníci své sídlo bourali, upravovali, přestavovali a vylepšovali tak dlouho, dokud se neproměnilo v renesanční pevnost s unikátními, nesmírně rozsáhlými sklepy, které sloužily jako obchodní skladiště.

Impozantní podzemí je sice přístupné pouze od května do září, ale zvláště menším dětem se bude líbit víc než klasické interiéry se sbírkami barokního a empírového nábytku, které jsou součástí Slovenského národního muzea. Expozice bytové kultury od 16. do začátku 20. století ale také má co nabídnout, třeba galerii s portréty významných panovníků a šlechtických rodin, salu terenu bohatě zdobenou vodními motivy z roku 1656 anebo barokní lékárnu, která byla v provozu až do 19. století. Malé i velké kluky potěší expozice, mapující vývoj vojenské techniky s historickými zbraněmi z období od 15. do první poloviny 19. století.

▲ Kašna s jelenem připomíná šlechtický rod Pálffyových, kteří hrad vlastnili od roku 1588 až do roku 1945. V jejich péči se Červený Kameň změnil v pohodlnou renesančně-barokní rezidenci se čtyřmi nárožními baštami. K jedinému obytnému fuggerovskému křídlu nechali Pálffyové přistavět další tři, dali vyzdobit a vysvětit novou kapli, zřídili lékárnu a nádhernou salu terenu. V předhradí vznikly konírny a jízďárna, krčma, kovářská dílna, ovocná zahrada, zahrada s cizokrajnými dřevinami, skleník a další hospodářské a administrativní budovy.

Muránský hrad

Hrad láká mnohem víc návštěvníků, než kolik se k němu nakonec vypraví, protože máloco dokáže slabší povahy odradit lépe než prudký kopec. Podle některých pramenů je sídlo s nadmořskou výškou 935 m vůbec nejvýše položený hrad Slovenska, podle jiných je až třetí v pořadí. Když už jsme u těch čísel, kdysi to prý býval třetí nejrozsáhlejší hrad na Slovensku, čemuž můžete i nemusíte věřit. Během 18. století hrad dvakrát vyhořel a od té doby ho nikdo neopravoval, takže jediným zachovalým objektem je vstupní věž s bránou, fragmenty obvodového zdiva a zbytky staveb (či spíš jejich zřícenin a základů) se schovávají v lese a náletových křovinách. Historie Muránského hradu je pestrá a plná úžasných hrdinů – žil tu loupeživý rytíř Matěj Baša, kterého popravili roku 1549, i pověstná Marie Széchyová, kterou pro její krásu označovali jako Muránskou venuši. V dobách, kdy tu okouzlující krásavice žila, byl Muránský hrad přepychové sídlo, mezi jehož zdmi se odehrával čilý společenský život uherské šlechty. Spousta legend obestírá i vrch Cigánka, na němž hrad stojí. Podle jedné verze odtud lakotný hradní pán shodil starou žebravou cikánku, podle druhé nebyl pán lakotný a cikánka nebyla stará, třetí verze vypráví, že tady vojenský kapitán zabil svou nevěrnou cikánskou milenku... zkrátka vyberte si sami.

▲ **Jak se tam dostanete:** Šest kilometrů dlouhá trasa, která spojuje náves v obci Muráň s hradem, zdolává převýšení téměř 600 m. Protože je vedena jako naučná stezka, můžete si odpočinout u každého panelu a únavu maskovat touhou po informacích. Stezka vede lesním terémem, přes koření a kameny, místy je poměrně úzká. Sice delší, ale pohodlnější je asfaltka, která vás dovede až na rozcestí hrad Muráň-horáreň (843 m). Mimochodem, horáreň slouží během hlavní sezony jako turistická chata s nabídkou ubytování a občerstvení, k hradu vás odtud dovede zeleně značená naučná stezka.

Hrad Devín

Malebná, památkově upravená zřícenina nejstaršího historicky doloženého slovenského hradu na skalnatém návrší nad soutokem Dunaje a Moravy, strategická poloha, kde lidé žili už od mladší doby kamenné, někdejší keltské oppidum, posléze součást římského hraničního obranného systému Limes romanus, hradiště z období Velkomoravské říše, první písemná zmínka roku 864 pod jménem Dowina, zdroj slovenské národní hrdosti – to všechno a ještě mnohem víc je Devín, zvláštní lokalita pouhých 10 km od Bratislavy.

Z kamenných hradeb se otevírá pohled do majestátních dunajských rovin od Bratislavy přes soutok Dunaje a Moravy až do Rakouska. Hradní kopec je zároveň chráněnou krajinnou oblastí s mnoha vzácnými druhy rostlin a jednou z nejdůležitějších archeologických lokalit, jak prozrazuje expozice Městského muzea v Bratislavě v rekonstruované části horního hradu. Kromě toho se v suterénu renesančního paláce konají krátkodobé výstavy, ovšem pro děti je úplně nejlepší courání rozsáhlou zříceninou, prolézání všech cestíček, skulin a tajuplných zákoutí, a třeba i nějaká ta pověst – o Devínu se jich vypráví habaděj.

◀ Renesanční baště s cimbuřím na vysokém útesu nad řekou se říká Panenská věž. Pověst vypráví, že odtud skočila ve svatební den nevěsta, když rodiče zabili jejího milého a ji chtěli zavřít do kláštera.

▲ Návštěvu hradu Devín můžete spojit s pěším nebo cyklistickým výletem lužní krajinou podél Dunaje a k Národním parku Dunajské luhy, který se rozprostírá mezi Vidní a Bratislavou.

✉ Otvírací doba: sezonní
cenová hladina: ★★
Muránska ulica, 815 18 Bratislava
tel.: +421 265 730 105
e-mail: devin@centrum.sk
www.muzeum.bratislava.sk

Buďte ve střehu, až za šera nebo v noci u Devína potkáte černou kozu. Je to jedna ze šlechtických dcerek někdejšího hradního pána, zakletá kvůli své hašteřivosti. Dodnes musí obcházet hradní zříceniny a hrýzat jablonové listí. ▶

Hrad Krásná Hôrka

Pěkný středověký hrad a zároveň dominanta kraje mezi Rožňavou a Košicemi se dětem bude líbit – stojí přesně tam, kde mají hrady stát, tedy na temeni oblého kopce. Hrad slouží vlastně jako jedno velké muzeum, historické exponáty jsou rozmístěny po celém areálu. Základem je původní bytové zařízení a sbírky muzea rodu Andrassyových, kteří Krásnou Hôrku získali v 16. století

a vládli tu dalších čtyři sta let. Po ničivém požáru v roce 1817 nechali renesanční pevnost částečně zrekonstruovat a poslední majitel, hrabě Dionýz Andrassy, roku 1906 hrad zpřístupnil jako rodové muzeum.

Říkáte si, že historický nábytek uvidíte i jinde? V tom případě se vydejte třeba do původní hradní kuchyně s dobovým inventářem a pěkným božím okem nad dveřmi anebo na prohlídku sbírky zbraní a nástrojů z 16. a 17. století s největší slovenskou kolekcí bronzových děl. Trochu pochmurnou raritou je skleněná rakev s mumii Žofie Andrassyové-Serédyové, manželky jednoho z dědiců hradu, která posloužila jako námět Mórovi Jókaimu pro román Levočská bílá paní. Hezký rozhled do kraje nabízejí tři dělové baště a dělová terasa.

✉ Otvírací doba: sezonní
cenová hladina: ★★
tel.: +421 587 983 118,
+421 587 983 194
www.krasnahorka.sk
www.krasnohorskepodhradie.sk

▲ Mohutný středověký prak u hradu Krásná Hôrka se využívá během každoročně organizovaných hradních her.

▲ Oravský hrad, poprvé zmiňovaný roku 1267, kdysi střežil cestu do Polska.

Navštivte také...

...volně přístupnou zříceninu **hradu Plaveč**, který stával na mírném návrší nad stejnojmennou obcí při cestě z Prešova do Staré Ľubovně. Byl postaven jako pohraniční pevnost na sklonku 13. století, dnes se zachovaly zbytky vysokých zdí obytného paláce a dělové bašty.

...zámek **Strážky**, který patří k architektonickým perlám Spiše. Dnešní podoba zachycuje stavební vývoj od pozdní gotiky přes renesanci až po barokně klasicistní úpravy. Slovenská národní galerie tu shromáždila sbírky historického nábytku a obrazů šlechtických rodin, výlet můžete zakončit procházkou anglickým parkem. Více informací najdete na www.sng.sk.

od románského přes renesanci až po neogotiku, a protože ho stavěli shora dolů, nejstarší část je současně ta nejvyšší – vojenská pevnost zvaná Citadela, postavená v druhé polovině 13. století a jako orlí hnízdo přilepená k vrcholku skalních útesů. Než se k ní ale dostanete, projdete Dolním, Středním a Horním hradem, několika paláci, hradní kaplí a řadou reprezentačních prostor. Pastovu pro dětské oči jsou především zajímavé přírodovědné exponáty, další expozice jsou věnovány archeologii, etnografii a historickým zbraním. Běžné prohlídky ozvláštňuje historický šerm, dobová hudba a letecké přehlídky dravců. Pokud si chcete Oravský hrad opravdu užít, zkuste se vypravit na noční strašidelné prohlídky hradu, jarmark řemesel anebo akci Rozprávko-vo strašidelný hrad, plnou víl, draků a dalších pohádkových bytostí, která se koná každoročně jako oslava Mezinárodního dne dětí.

Otvírací doba: celoroční
cenová hladina: ★★ ★
027 41 Oravský Podzámok
tel.: +421 435 816 114
e-mail: marketing@oravamuzeum.sk
www.oravamuzeum.sk

...zámek **Smolenice** budete mjet při výletu k **jeskyni Driny** (str. 44). Byl postaven ve 14. století jako poslední ze strážních hradů v průsmých Malých Karpat, ovšem dnešní zámek je historizující novostavba převážně z první poloviny 20. století. Sídlo obklopené rozsáhlým parkem slouží jako kongresové centrum Slovenské akademie věd, v červenci a srpnu je otevřeno i pro veřejnost. Více informací najdete na stránkách www.kcsmolenice.sav.sk.
...rozlehlé a zachovalé zříceniny **zámku Víglaš**, které najdete nad stejnojmennou obcí východně od města Zvolen. Kdysi jeden z nejkrásnějších slovenských zámků byl vypálen koncem druhé světové války. Během posledních několika let probíhají pokusy o jeho záchranu, více se dozvíte na stránkách www.viglas.sk.

...monumentální **zámek Holíč**, obklopený dvojitém hradebním systémem a příkopy, někdejší reprezentační letní sídlo císařovny Marie Terezie. Navzdory letitému zanedbávání a rozsáhlému poškození, které zámek utrpěl během 20. století, je objekt v letních měsících přístupný a konají se tu nejrůznější kulturní akce. Chcete-li navštívit vyhlášené podzemní chodby, získáte více informací na stránkách www.holic.sk.

Spišský hrad

Zážitek, na který se nezapomíná – to je první setkání se Spišským hradem. Král slovenských šlechtických sídel, velkolepý a nesmírně rozlehlý, jehož travertinové bílé zdi splývají se skalními útesy, je považován za největší středoevropskou pevnost a v roce 1993 byl zařazen mezi památky UNESCO. Na čtyřech hektarech uvidíte torza staveb od 13. do 18. století. Posledním majitelům Csákyovým sice hrad patřil až do roku 1945, ale opuštěn byl už dávno předtím, po požáru v roce 1780. O jeho obnovu se kvůli astronomickým finančním nákladům nikdy nikdo nepokusil.

Nejstarší část hradu tvoří kulatá strážní věž a třípodlažní románský palác ze 13. století, stojící na nejvyšším místě travertinové skály. Sám palác přístupný není, ale v okolních upravených interiérech a na terasách jsou instalovány expozice Slovenského národního muzea, respektive jeho pobočky Spišského muzea v Levoči, věnované archeologickým výzkumům. Horní hrad si můžete projít sami nebo s průvodcem, prohlídka Dolního hradu s rekonstruovanými úseky hradební zdi a pevnůstky z 15. století je samostatná.

Upozornění: Hradní cesty jsou místy značně strmé a travertin klouže i za sucha, pamatujte na to, až budete vybírat vhodnou obuv.

Jak se tam dostanete: K hradu jsou dva možné přístupy – buď směrem od obce Spišské Podhradie cestou přes Dolní hrad, anebo ze severu po odbočce z hlavní silnice mezi Prešovem a Levočou. V obou případech vás ale nakonec čeká pochod do kopce.

▲ Roku 1241 Spišský hrad odolal mongolským nájezdům. Odvetou byla názorná ukázka mučení mongolského mláděte v létě 2008 v hradní mučírně.

Otvírací doba: sezonní
cenová hladina: ★★ ★
tel.: +421 534 512 786
e-mail: muzeum@levonet.sk
www.snm.sk
www.spiskyhrad.com

Víte, kde najdete největší slovenskou sochu?

Na svahu pod Spišským hradem, kde se na ploše jednoho hektaru rozprostírá originální dílo australského sochaře Andrewa Rogerse.

Nízké kamenné zdi kopírují obrázek koně z keltské mince, která se na Spiši našla a jejíž originál je vystaven v hradních interiérech. Socha koně je součástí Rogersova projektu Rytmus života, který má zahrnovat dvanáct obřích soch po celém světě. ▶

▲ Mezi památky UNESCO patří i nedaleký gotický kostelík Ducha svatého v obci Žehra se zvláštní cibulovitou bání. Celý interiér zdobí fresky ze 14. a 15. století. Bohužel, pokud se netrefíte do doby, kdy je kostel otevřený, informace, kde hledat klíče, se listivě dozvíte až nahoře u kostela, po vystoupení více než 100 schodů od malého parkoviště v centru obce.

Spišská Kapitula

Dominantou Spiše jsou dva kopce. Na jednom stojí coby symbol světské moci Spišský hrad, na druhém Spišská Kapitula, symbol moci duchovní. Mezi nimi pak leží městečko Spišské Podhradí. Spišská Kapitula, ohrazené církevní městečko, je něco jako slovenský Vatikan. Od roku 1776 tu sídlí Spišské biskupství a několik málo uliček tvoří téměř výhradně obydlí kněží. Dominantou areálu je katedrála sv. Martina se dvěma věžemi s několika pozdně gotickými oltáři. Největší vzácností je proslulý leo albus, bílý travertinový lev ze 13. století, jedna z mála zachovaných románských plastik na Slovensku.

www.kapitula.sk

▲ Východní barokní bastion Ľubovnianského hradu z poloviny 17. století

▲ Výhled z teras Ľubovnianského hradu na Levočské vrchy připomíná pohled do pohádky.

▼ Hrad Stará Ľubovňa

Hrad Stará Ľubovňa

Někdejší královská pohraniční pevnost připomíná pohádkový hrad, a to nejen zdálky, ale i při pohledu zblízka – průvodkyně v dlouhých šatech vypadají jako princezny, kolemjdoucí láká dobová hudba, zpod hradeb sem občas doléhá řinčení zbraní z nedalekého **vojenského tábora** (str. 28) a přímo pod renesanční pevností leží i půvabný **skanzen** (str. 64) s houfem pohádkových chaloupek.

V roce 1412 se tu setkaly korunované hlavy, Zikmund Lucemburský a Vladislav II. Jagellonský, a podepsaly smlouvu, na jejímž základě se hrad spolu se třinácti spišskými městy dostal na 360 let do správy polského panovníka. V letech 1655 až 1661 byly během vpádu Švédů do Polska na Ľubovnianském hradě uschovány polské korunovační klenoty a uchýlil se sem i samotný polský král Kazimír. Kromě expozic dějin hradu, dobového bydlení a života posledních majitelů, řemesel a cechů se můžete těšit i na sbírku vozů a saní, rozsáhlé podzemní chodby, vyhlídku z hradní věže a spoustu pověstí, jimiž průvodci zpestřují výklad o dávné i nedávné historii sídla. V létě hrad ožívá divadelními představeními, vystupují tu šermíři a sokolníci. Každoročně začátkem června se koná také akce Pojďte s námi do pohádky aneb Hrad a skanzen dětem.

Otvírací doba: celoroční
 cenová hladina: ★★
 Zámocká 22, 064 01 Stará Ľubovňa
 tel.: +421 524 322 030,
 +421 524 322 422, linka 106
 e-mail: hradlubovna@slnet.sk
www.muzeuml.sk

Hrad Strečno

Mezi Žilinou a Martinem, tam, kde se řeka Váh prodírá pohořím Malá Fatra, proti sobě na skalách stojí dvě středověké pevnosti – Starý hrad a Strečno. Starý hrad je volně přístupný, hůře dostupný a divočejší, naopak Strečno, založené v polovině 14. století, je zrekonstruované, památkově upravené a přizpůsobené pro pobyt návštěvníků natolik, že skuteční milovníci dávné historie leckdy prskají nevolí.

Strečno, kdysi hrdý symbol feudální moci středního Pováží, nezničil na rozdíl od ostatních zřícenin požár, hrad byl zbořen na konci 17. století na příkaz císaře Leopolda, protože se stal útočištěm povstalců. Dnes se tudy můžete volně procházet, pokochat se výhledem z hlavní věže, navštívit stálou expozici mapující dějiny hradu a okolního kraje anebo některou z řady akcí pro děti i dospělé. Na hradě se konají výstavy umění různých žánrů, v létě zpestřují prohlídky rytíři, sokolníci a řemeslníci, oblíbené jsou i noční prohlídky a letní hradní škola pro děti s výukou historických řemeslnických dovedností, setkání uměleckých kovářů a běh do hradních schodů. Vývrcholním léta pak bývají pravidelné srpnové Hradní hry Žofie Bosniakové.

 Otvírací doba: sezonní
cenová hladina: ★
tel.: +421 415 697 400
e-mail: muzeum@pmza.sk
www.pmza.sk

Trenčínský hrad

Hrad byl postaven v 11. století na místě velkomoravského hradiště a později jej rod Zápoľských přestavěl na pohodlné feudální sídlo. Proslavil se však především jako rezidence obávaného „pána Váhu a Tater“, šlechtice Matúše Čáka Trenčianského, který odtud vládl oblastem, jež si podrobil.

Na hrad vás dovedou takzvané farské dřevěné schody, průchod do areálu vyznačují dvě kulaté opevněné věžičky. Jestliže nechcete vidět hradní interiéry s expozicemi Trenčianskeho muzea

a stačí vám jen volná prohlídka venkovních prostor, pak nemusíte platit vstupné. Na malé plošině u paty hradních zdí, které tvrdošjně odolávaly útokům, se v létě konají rytířské turnaje a další akce. Tady také najdete téměř 80 m hlubokou Studnu lásky, opředenu příběhem o lásce Omara a Fatimy. Za vidění stojí i dělová bašta, hladomorna, několik paláců a především Matúšova věž, z níž se před vámi otevře nezapomenutelný výhled do údolí Váhu a na Bílé Karpaty. Zvláštní atmosféru mají i večerní prohlídky hradu v doprovodu průvodce s pohledem na noční Trenčín a řeku Váh. A když už tu budete, s dětmi rozhodně nezapomeňte navštívit **Městskou věž** (str. 73) s jejími smutně bijícími hodinami a **vodníka** (str. 72). Že nevíte, oč jde? Tím spíš ho musíte vidět na vlastní oči!

 Otvírací doba: celoroční
cenová hladina: ★★
(malý, velký okruh)
912 50 Trenčín
tel.: +421 327 435 657
e-mail: office@muzeumtn.sk
www.muzeumtn.sk
www.trencin.sk

▲ Chcete slyšet nějakou zajímavost nebo drb? Jeden by tu byl, a hodně starý. Když roku 1689 noví majitelé pročesávali hrad Strečno v naději, že najdou poklad, pronikli i do hrobky v hradní kapli. Byly tu uloženy rakve několika hradních pánů, a to včetně ostatků nejnámějšího majitele hradu Františka Vešeléniho a jeho manželky Žofie Bosniakové, již se pro dobré skutky a pomoc chudým a potřebným přezdívalo Svěťce ze Strečna. Zemřela v pětaticetiletých letech roku 1644. Jaké bylo překvapení pátrajících (a zřejmě i zděšení), když po tolika letech našli její tělo v hradní kryptě téměř neporušené!

Dnes už byste tu Žofii hledali marně, byla pochována v kostele v blízké obci Teplička nad Váhem a v hradní hrobce je od roku 2007 k vidění jen hliněná kopie kdysi objevené mumie. Zachovalé tělesné pozůstatky po staletí vzbuzovaly různé dohady a jsou hlavním důvodem, proč se uvažuje o Žofíině blahořečení.

▲ Než se vypravíte na Trenčínský hrad, zastavte se v hotelu Tatra. Je totiž jediným místem, odkud si lze prohlédnout proslulý římský nápis na hradní skále. Překvapivě malá a nenápadná deska z roku 179 hovoří o vojenských oddílech legendárního římského císaře marky Aurelia, které si pod strmou skálou zřídily ležení zvané Laugarcio. Na místě vojenského tábora později vyrostl Trenčín.